СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 263. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 11. листопада, 1926.

VOL. XXXIV. No. 263. Jersey City, N. J., Thursday, November 11. 1926. THREE CENTS

ПОСТУПОВІ РЕПУБЛИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ ПРОТИ УРЯДУ

ВАШИНҐТОН, 9. листопада. — Хоча правильні засідання конґресу почнуться аж 6. грудня, мимо сього в столиці вже тепер кипить від ріжних політичних приготовань до сеї сесії.

Межи инчим нині відбули своє засіданне сенатори з партії покійного сенатора Ла Фолета, якою тепер проводить його син, вибраний сенатором на його місце. Хоча партія має всего 5 членів, мимо сього при роскладі партійних сил в сенаті вона сподіється відограти ґролю, далеко більшу від її сили. Збори сих сенаторів рішили повести остру опозицію до републиканського уряду президента Кулиджа, не відступаючи навіть від обструкції.

Президент Кулидж заявив про зниженне податків, що він не має про сю справу ніякого виразного пляну та що він лишає її до вирішення слідуючій сесії конґресу. Він певний, що конґрес буде трактувати справу не як партійну.

КРУЧЕНИЙ ВІТЕР ЗАВАЛИВ ШКОЛУ.

ЛА ПЛАТА, Меріленд, 9. листопада. — Кручений вітер ударив на шкільний будинок, розвалив його і похоронив під ним масу шкільної дітвори.

Зпід румовищ добуто 11 діточих трупів та понад 20 дітий тяжко ушкоджених.

З ПРОЦЕСУ ЗА ВБИЙСТВО ГОЛА.

СОМЕРВИЛ, Ню Джерзі, 9. листопада. — На нинішній сесії суду, що розбирає, хто вбив проповідника Гола й його любовницю паню Милс, прокураторія поставила як свідка д-ра Оттона Шулце, котрий переводив секцію тіл убитих. Лікар зізнавав, які рани він найшов у тілах, котрі стріли були смертельні, в якій позиції находилися в часі стрілів нападені, і так далі. Прокураторія постаралася йому о воскову фіґуру женщини, на якій лікар поясняв присяжним суддям свої зізнання.

Лікар заявив, що кождий вистріл завдавав смертельний удар. Видно, що стріляв дуже цільний стрілець. Він зізнав далі, що горло й гортань, себто цілий співацький орган, пані Милс вирізано ножем.

ПОЄДИНОК МЕЖИ СЕНАТОРАМИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 9. листопада. — Мексиканський сенатор Енріґе Геншо поєдинкувався нині зі сенатором Луісом Потосі, ранив його вистрілом з револьвера й вбив на місци.

Сенатори посварилися підчас засідань сенату й почали кулачну бійку. Другі сенатори їх розборонили, але вони вийшли на коритар, виняли револьвери й справили поєдинок.

ПЛЯНУЮТЬ ГРОШЕВІ КАРИ НА ГОРОЖАН, ЩО НЕ ГОЛОСУЮТЬ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 9. листопада. — Пенсилвенійська Ліґа Жінок-Виборців постановила домагатися від конґресу ухвалення закона, після якого мається карати гривною горожан, які не беруть участи в голосованню.

ЗНОВА ВИЛОМ З ТЮРМИ.

КЕТЛЕТБЕРҐ, Кентакі, 9. листопада. — З місцевої повітової тюрми виломилося 12 вязників, з котрих один відсиджував там досмертну кару за вбийство. Всі вони ще находяться на волі.

ЗАПОВІДАЄ НОВУ ПОШЕСТЬ ЕСПАНСЬКОЇ ІНФЛЮЕНЦИ.

НЮ ЙОРК, 9. листопада. — Др. Г. Ґодфрі, президент Економічної Фундації Інжинерів в Бостоні, виступив тут на зборах сеї орґанізації з ворожбою, що незадовго в Америці буде знова пошесть еспанської інфлюенци. Прийшов він до сього заключення, студіюючи попередні епідемії сеї недуги.

СВЯЩЕНИК ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ.

САНТА АННА, Каліфорнія, 9. листопада. — Стейтовий суд засудив тут нині на смерть Филипа Ґудвина, католицького священика. Мають його повісити за вбийство Д. Д. Патерсона дня 14. січня.

ДРУГИЙ СВЯЩЕНИК НА СУДІ.

РОЧЕСТЕР, Ню Йорк, 9. листопада. — Висший стейтовий суд уневажнив нині росправу проти Чарлза Флеґерті, айриського католицького священика, котрого засуджено на 15 літ вязниці за те, що він спричинив смерть панни Клари Гейґен, привівши її до забороненої лікарської операції. Обжалований буде поставлений на суд в друге.

ПОЛІСМЕНИ НА СУДІ ЗА ВИМУШЕННЯ.

НЮ ЙОРК, 9. листопада. — Перед ріжними судами в місті поставлено нині на суд за вимушенне хабарів на бутлеґерах і салуністах 4 міських полісменів. В одному случаю трох полісменів „працювало" разом проти одного салуніста.

ЗНОВА РЕОРҐАНІЗАЦІЯ ПРОГИБІЦІЙНИХ СИЛ.

ВАШИНҐТОН, 9. листопада. — Головний директор прогибіції знова оголошує реорґанізацію прогибіційних сил. Каже, що старих урядників, які показалися нездібними, усунено, а на їх місце встановляється нових, які вже певно доведуть виконуванне прогибіції до успіху.

ЯК ГЕРОЙ, А ТЕПЕР ПОКАЗАВСЯ БІҐАМІСТОМ.

ШИКАҐО, 9. падолиста. — Вісім літ тому назад погиб в бою в Европі як герой майор американської армії Марк Гана. Держава виплачувала обезпечення женщині, яка зголосилася як вдова убитого. В якийсь час опісля до уряду зголосилася друга женщина, і дала докази, що вона правна жінка Марка Гани. Справа оперлася о суд, і тепер суд признав подружа покійного з другою жінкою неправним, бо він не був розведеним з першою.

МІЛІТАРИЗМ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 9. листопада. — Мимо тяжкого економічного положення і фінансової скрути Франція держить ще доволі сильну армію, яка складається з 31.029 офіцирів, 647.434 жовнірів і 157.300 коней. З того є 47.418 кольоніяльних жовнірів, 96.449 північно-африканських, а 11.989 нереґулярних. 440.000 жовнірів стоїть у Франції, 60.000 над Реном, а 230.000 в кольоніях.

СОВІТИ КУПУЮТЬ БАВОВНУ.

МОСКВА, 9. листопада. — За послідні два роки спровадили совіти бавовни за 50,000.000 долярів. Все те замало і вони готові закупити більшу скількість від Америки, колиб їм уділили кредиту. Американські купці готові уділити, але ждуть, щоби були навязані між совітами а Америкою дипльоматичні зносини.

УКРАЇНСЬКІ КУРСИ ВЧИТЕЛІВ НА ВОРОНІЖЧИНІ.

Тільки що скінчились у м. Вороніжу ґубернські півтора місячні курси перепідготовки українських вчителів для українізації шкіл в повітах Богучарському, Росошанському, Валуйському та Острогожському. Всього було слухачів 75 осіб. Ці курси є треті на Вороніжчині: перші ґубернські курси відбулись на 30 осіб у 1924 році, другі у 1925 році — обласні (з Вороніжчини, Курщини, Сталінґрадщини та Саратовщини) на 60 осіб. Всі ці вчителі виїхали по селах, щоб поширити низку українських шкіл І. ступня.

Задля українізації шкіл II. ступня — вирішено закликати вчителів з України.

БУВШИЙ НАСЛІДНИК ПРЕСТОЛА НА ПЕРЕГОНАХ.

БЕРЛІН, 8. листопада. — Бувший наслідник до німецького престола був присутним в спортовій палаті на байсиклевих перегонах, а навіть сам дав 500 марок нагороди, яку названо „Нагорода від любимця спорту з Елс". Всі пізнали, що це нагорода від престолонаслідника. З того приводу зроблено йому овацію, а ґалерія знова почала свистати. Німецькі монархісти мають знова клопіт, бо уважають, що престолонаслідник не повинен брати участи в таких плебейських перегонах, як байсиклеві.

ЗАБОРОНА УЧАСТИ В СВЯТАХ ФРАНКА.

Перемиський епископ Коциловський видав на днях обіжник до деканатів, в якім строго забороняє духовенству брати чинну участь у святкованню памяти Івана Франка.

Рівночасно перемиська консисторія потягнула до відвічальности всіх тих духовників, які дотепер брали в ньому участь.

Без коментарів!

РАНО КРУКИ ЗАКРЯКАЛИ!

„Підкарпатські Гляси" натирливо ведуть свою руїнницько-чорносотенну роботу між Карпатянами. Иноді їм удається декого із нашого народу перетягти на свій бік. Так, в однім з останніх чисел „Підк. Гляси" якийсь А. Ворон, народній вчитель, почав крякати на чеський голос. Він просто і на диво сміло пише: „Брат Чех скорше дасть свою помічну руку братови Русинови, щоби цей піднявся культурно в своїмріднім язиці". Що це дурість, безпросвітня і тупа, а чи щось гірше — зрадництво свойому народові? Чехи вішають на все українське тавро „большевизму", аби дискредитувати рух та зтероризувати наш нарід; Чехи роблять нагінку на українські школи та пресу; Чехи конфіскують навіть простісіньке повідомлення про факти заборони урядовцями самої назви „Підкарпатська Україна"; чеські школи позабирали собі на Підкарпаттю найкращі будівлі, а українські, як жебраки, шукають пристановища десь у смердячих дірках; українських учителів ганяють з місця на місце, „як рудих зайців", Чехи... та що там! Хай би п. Ворон, замісць крякати без розуму, подивився в те-ж саміське число „Підк. Гляс" і знайшовби повідомлення про те, що Масарик дає гроші на чеську школу в самому серці українського Підкарпаття, в Ужгороді.

Гей, рано круки закрякали!

ГАРКАВЕНКО НИНІ БОРЕТЬСЯ В ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ.

В Елизабетпорт, Н. Дж., на просьбу українських мешканців, менаджер Гаркавенка, Джек Пфефер устроює борбу в Елизабетпорт, Н. Дж. в четвер 11. листопада, в Фалконс Гал, 153 — 3 вулиця, будуть боротись також другі борці.

В Клівленд, Огайо, Гаркавенко бореться в середу 17. листопада в Публик Гал.

ПРОЄКТ ДЕРЖАВНОГО БУДЖЕТУ УКРАЇНИ.

На обєднанному засіданні президії ВУЦВК-у і Раднаркому було заслухано й обговорено проект держбюджету України.

За проєктом Наркомфіну державний буджет України на 1926—27 р. зведено в сумі 250,192,170 карб. з дефіцитом в 21.5 міл. карб. Цей дефіцит не випадковий; бо буджет цього року збільшився на 37% порівнюючи з минулим роком, тоді як власні прибутки України зросли лише на 33%. Буджет будувався на підставі старого закону. За новим буджетним законом структура буджету не змінюється, хоча по безпосередніх податках ми дістаємо цього року 99% проти 90% торішних, а з гербової сплати — 18% зі всіх надходжень у всесоюзному масштабі.

Прибуткову частину буджету вираховано в сумі 228,7 міл. карб. Прибуток від єдиного с.-г. податку складе цього року 77.2% міл. карб. Прибуток від промислового податку зросте з 33 до 43.5 міл. карб. в звязку з підвищенням розміру патентів та зміненням оцінки підприємств, а прибуток від прибуткового податку зросте з 19.7 до 22.7 міл. карб., причому у визначенні податку буде покладено клясовий принціп. Відрахування від гербової сплати становлять для України 28.8 міл. карб., що дає зріст на 100%. Прибутки від лісів вираховано в 21.1 міл. карб. Від промисловости минулого року Україна мусіла одержати 7 міл. карб. Ця-ж сума залишається і на цей рік. Дрібніщих прибутків слід відзначити бурхливий зріст прибутків зі спадщини. Їх вираховано 40,000 карб.

Складаючи видаткову частину буджету, Наркомфін прагнув до того, щоб правильно розподілити видатки між ріжними галузями нашого господарства. В цьому році видатки на адміністративні потреби скорочено на 17%, а звичайні видатки збільшено на такий-же процент. Взагалі, видатки на обєднанні та необєднанні відомства за проєктом Наркомфіну становлять 96.2 міл. карб. По наркомосвіті асиґновано 33.5 міл. карб., цеб-то на 18% більше, ніж минулого року — збільшено видатки на забезпечення студентства, на зарплату, на ремонт. По Наркомздоровлю асиґновано 8 міл. карб.— на 23% більше в звязку з передачею сітки психіятричних лікарень на держбуджет. По Наркомзему, асиґновано 20 міл. карб. — на 20% більше в звязку зі збільшенням витрат на землевпорядження. Резервний фонд українського уряду залічено як і торік в 5. міл. карб. — а субвенційний фонд скорочено до 2.5 міл. карб., тому, що збільшення відрахувань до місцевого буджету з 49 до 85.9 міл. карб. дає змогу відмовитися від субвеніювання.

НОВА ҐЕОҐРАФІЯ.

Місто Катеринослав називається тепер на честь голови Всеукраїнського Виконавчого Комітету Петровського Дніпропетровськ.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ТИРАНІЇ ПІЛСУДСКОГО

ВАРШАВА, 9. листопада. — Представники чужинецької преси піднесли рішучий протест проти декрету Пілсудского, який накладає високі грошеві і вязничні кари на тих кореспондентів, які подають такі відомости про Польщу, які можуть їй шкодити. Журналісти вважають таке зарядження тиранією, бо в той спосіб неможлива ніяка критика уряду. Декрет Пілсудского ввійшов вже в життє, хоч не має ще санкції парляменту. Якраз в парляменті надіються сильної опозиції, а навіть розриву між урядом і парляментом з причини сего декрету.

МУССОЛІНІ ВИПРАВДУЄТЬСЯ.

ПАРИЖ, 9. листопада. — Французька дипльоматія триюмфує з того приводу, що італійський амбасадор зявився в французького міністра заграничних справ Бріянда і передав виправданне італійського уряду в справі нападів фашистів на французькі консуляти в Вентимілі і в Триполіс. Муссоліні заявив, що такі випадки не будуть мали більше місця, а на случай колиб повторилися, будуть як найострійше покарані.

Бріянд дав ще відповідну лекцію італійському амбасадорови в справі Ґарібальдого, з якої виходить, що італійська секретна поліція поводиться на французькій територіі як у себе в дома.

Супроти виправдання Італії, Франція зсапокоїлася і не буде робити зі справи Ґарібальдого великого шуму, хиба що виявиться, що Ґарібальді був в звязку з еспанськими заговірниками.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ КАЙЗЕРА ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 9. листопада. — З приводу осьмилітної річниці істнування німецької републики соціялісти вносять в парляменті проєкт закона, яким забороняється бувшому кайзерови вступу на німецьку землю. Той сам закон грозить вигнанієм другим членам родини Гогенцоллернів, коли вони будуть ділати на шкоду републики.

Закон той по всякій правдоподібности більшости не знайде.

РЕСПУБЛИКАНЦІ ПОБІДИЛИ В ГРЕЦІЇ ПРИ ВИБОРАХ.

АТЕНИ, 9. листопада. — На 287 місць в парляменті здобули републиканці 165 місць, а тим самим мають більшість. На найблизшій сесії парляменту будуть голосувати за формою правління. Більшість заявиться за републикою.

ІМПЕРІЯЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ НЕ ВИРІШИЛА НАЙВАЖНІЙШИХ ПИТАНЬ.

ЛОНДОН, 9. листопада. — Імперіяльна конференція закінчилася, але не була в силі полагодити домагання доміній, особливо Полудневої Африки і Канади, що до їх самостійности. Конференція заявилася за тим, щоби поодинокі уряди доміній пертрактували кождий зосібна з урядом лондонським в справі своїх домагань. Уряд Великої Британії не оголосить рівнож декларації, що домінії дозріли до цілковитої самостійности, а тільки подасть самі факти, які будуть стверджувати ту дозрілість.

НЕ ХОЧЕ, ЩОБИ ЇЇ ВПРОВАДЖУВАЛА ЖІНКА СОВІТСЬКОГО АМБАСАДОРА.

БЕРЛІН, 9. листопада. — Президент Гінденбурґ прийняв з цілою помпою нового англійського амбасадора сера Рональда Линдсей. Та клопіт був не з амбасадором, а з його жінкою. Після принятого звичаю мала би впровадити її між жінки других дипльоматів жінка декана дипльоматичного корпусу, а в тім випадку, жінка Крестинського, совітського амбасадора. Знова британський уряд доніс заграничному німецькому урядови, що він нерадо буде глядіти на це, щоби жінку представника англійського короля впроваджувала така большевичка, як Крестинська.

На разі лейді Линдсей виїхала до Парижа, щоби в той спосіб вийти з прикрої ситуації.

БОЛДВИН ГЛЯДИТЬ РОЖЕВО В БУДУЧНІСТЬ.

ЛОНДОН, 9. листопада. — На закінченню свята лорда мейора говорив британський премієр Болдвин до численно зібраної публики, між якою були і премієри доміній, які зїхалися на імперіяльну конференцію. Болдвин підніс, що коли така конференція відбувалася тому три роки, то в Німеччині панувала економічна катастрофа, французько-німецьке напруження доходило до конфлікту, а по инших европейських краях панував хаос. За тих кілька літ наступила цілковита зміна. Всюди йде до кращого. Він заявив далі, що Велика Британія відмолоджується і розбудовує тепер нову форму управи.

ЯПОНСЬКОМУ ПРЕМІЄРОВИ ЗАПРОПОНУВАЛИ ГАРАКІРІ.

ТОКІО, 9. листопада. — Японсьокму премієрови Вакатсуки переслала реакційна орґанізація Камія Кейсейша сосновy домовину з штилетом з відповідним церемоніялом, приписанним для самураїв, коли домагаються від них гаракірі. Посуджують його о хабарництво і зловживанне своєї влади на свою особисту користь. Тих, що принесли домовину, віддано під суд. Розправа викличе велику сензацію і готова захитати цілим правительством,

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СЬОГОРІЧНІ ВИБОРИ

Сьогорічні осінні вибори відбулися менче-більше так, як можна було сподіватися. Край зазначив дещо свою ворожнечу до прогибіції та деяке невдоволення з републиканської адміністрації.

Републиканці задержали на далі „контролю" над палатою послів, хоча їх більшість значно зменчилася. Зате вони понесли поважні страти в сенаті, де вони стратили зовсім „контролю".

З поодиноких кандидатур велике значінне мають ті, які впливають на будучі, себто президіяльні вибори в 1928. році. Тут передовсім треба підняти кандидатуру републиканського сенатора Ботлера, голови републиканської партії, в стейті Месечузетс. Його невдача набирає великого значіння через те, що самий президент Кулидж на ріжні способи відкликався до виборців, щоби попирали Ботлера, бо він потрібний адміністрації, яка без нього буде як без правої руки. Виборці не зважали на сі припоручення президента Кулиджа, і праву руку таки обтяли.

В сей спосіб президент Кулидж дістав особисто поличника від свого власного стейту, — факт великої ваги для кандидатури Кулиджа на нову канденцію президентури. Сею невдачою його кандидатура так ослабла, що вже навіть стали кружляти чутки, що Кулидж навіть не буде напирати на партію ставити свою кандидатуру, але уступить „великодушно". На всякий случай ся невдача сильно скріпила можливість Кулиджових противників.

Другою подією, важною з огляду на слідуючі президіяльні вибори, се великий виборчий доспіх нюйорського демократичного губернатора Ал. Смита. Своїм вибором у четверте, Смит дістав від своїх виборців таке признанне, якого відай не дістав ні один американський політик теперішности ні минувшини. Признанне тим більше тим, що разом зі Смитом вибрано його політичних приятелів, головно суддю Вагнера, що прибув колись до Америки 8-літним іміґрантом. Сі великі побіди Ал. Смита зробили його дуже могучим кандидатом на кандидатуру на президентський уряд з рамени демократичної партії в 1928. році.

ЧЕСНА ПРЕСА — ЦЕ СУМЛІННЯ І МОЗОК НАЦІЇ; ЦЕ СОНЦЕ, ЩО ОСВІТЛЮЄ ГРОМАДЯНАМ ДОРОГУ ПРИВАТНОГО. ГРОМАДСЬКОГО І ДЕРЖАВНОГО ЖИТТЯ.

Антін Крушельницький.

ЯК СВЯТКОВАНО 25-ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ ПИСЬМЕННИЦЬКОЇ ПРАЦІ ІВАНА ФРАНКА

Дня 30. жовтня 1898 р. святковано у Львові ювилей, устроєний молодіжю Франкови із нагоди 25-ліття його письменницької праці. Було се величаве свято признання Франкових заслуг положених на жертвенник українського народа. Було се свято, на якому молодіж, устами Володимира Гнатюка і Гриця Гарматія, висказала свою глибоку пошану й велику вдячність свойому духовому провідникови, а старша громада: одні устами проф. Грушевського привитали найвизначнійшого культурного робітника на українській ниві, одні устами М. Павлика привитали іменем українського селянства, специяльнож української радикальної партії — одного із її основників, і головних її провідників, врешті одні, а й тих було чимало, ті його противники, ті, що то з ними Франко зводив без упину бої, і ті прийшли заявити йому своє признанне і поєднатися із ним, як із найвизначнійшим сучасним представником нашого письменства. Представники загалу української громади прийшли віддати честь заслугам Івана Франка.

На всі їх привіти відповів Франко промовою, вельми характеристичною для зрозуміння й належної оцінки його індивідуальности.

„Першим моїм словом", — почав говорити Франко зворушеним голосом, — „нехай буде щира подяка всім тим, що устроїли отсе нинішнє свято. Поперед усего подяка молодіжі, що не щадила на се трудів і заходів; подяка всім тим, що явилися тут нині; щира подяка бесідникам, що промовляли з сего місця.

„Подяка в кінці моїм противникам. За двайцять пять літ моєї праці доля ніколи не скупила мені їх; вони підганяли мене наперед, не дали мені застоюватись на однім місці. Я розумію дуже добре вагу боротьби в розвою і вдячний своїм противникам і щиро поважаю тих, що борються зі мною чесним оружєм.

„Коли скину оком по нинішнім зборі, то запитую себе: задля чого зібралася тут така велика й світла громада? Думаю, що не для моєї особи. Я не вважаю себе ані таким великим талантом, ані жадним героєм, ані таким взірцевим характером, щоб моя особа могла загріти всіх до себе. Двайцять і пять літ я був тим пекарем, що пече хліб для щоденного вжитку. Я завсіди стояв на тім, що наш народній розвій має бути міцною стіною. Муруючи стіну, муляр кладе в неї не самі тільки ґранітові квадри, але як випаде, то і труск і обломки і додає до них цементу. Так само й в тім, що я зробив за ті літа, може й знайдеся деякий твердший камінь, але певно найбільше буде того труску й цементу, котрим я заповнював люки і шпари. В кождім часі я дбав про те, щоб відповісти потребам хвилі і заспокоїти злобу дня. Я ніколи не хотів ставати на котурни ані щадити себе; я ніколи не вважав свойого противника занадто малим; я виходив на всяку арену, коли боротьба була потрібна для прояснення справи. Я знаю, що з моїх творів дуже мало перейде до памяти будущих поколінь, але мені се байдуже; я дбав поперед усего про теперішніх, сучасних людий.

„Яко син селянина, вигодуваний твердим мужицьким хлібом, я почував себе до обовязку віддати працю свойого життя тому простому народови. Вихований у твердій школі, я від малку засвоїв собі дві заповіди. Перша, то було власне почуття того обовязку, а друга, то потреба ненастанної праці. Я бачив від малечку, що нашому селянинови ніщо не приходиться без важкої праці; пізнійше я пізнав, що й нам усім, яко нації ніщо не прийде за дармо, що нам ні від кого ніякої ласки не надіятися. Тільки те, що здобудемо своєю працею, те буде справді наше надбаннє; і тільки те, що з чужого культурного добра присвоїмо собі також власною працею, стане нашим добром. От тим то я старався присвоювати нашому народови культурні здобутки инших народів і знайомити инших з його життєм.

„Головну вагу клав я завсіди на здобуваннє загально-людських прав, бо знав, що народ здобуваючи собі загально-людські права, тим самим здобуває собі й національні права. І сам я в усій своїй діяльности бажав бути не поетом, не вченим, не публіцистом, а поперед усего чоловіком. Мені закидували, що я розстрілюю свою діяльність, перескакую від одного заняття до иншого. Се було власне випливом мойого бажання — бути чоловіком, освіченим чоловіком, не лишитися чужим у жаднім такім питанню, що складає зміст людського життя. А пізнавши що небудь, я бажав і всіх сил докладав довести й инших до того, щоб заціκавилися тим і розуміли се. Дехто звиняв мене тим, що важкі обставини життя, конечність заробітку спонукували мене кидатися на ріжні поля. Але мені здається, що тут більше причинилася моя вдача, те горяче бажаннє— обняти цілий круг людських інтересів. Може бути, що сей брак концентрації зашкодив мені, яко письменникови, але у нас довше будуть потрібні такі, як я, щоб розбуджувати інтерес до духового життя і громадили матеріял, обтесаний бодай з грубшого. Фундаменти все так будуються; а тільки на таких фундаментах, на таких стінах може з часом здвигнутися пишне, сміле склепіннє.

„Так отже не для мене се нинішнє свято. Я чую, що я не заслужив на него. Але воно наповняє мене радістю, як сімптом, як знак того, що в широких кругах нашої громади займається або й сильно вже горить те саме бажанне освіти, свободи і широкого індивідуального та громадського розвою, бажанне, котрого виразом є мої писання. Вийшовши з самого дна нашого народа, я старався однакою любовю обняти всі його верстви, а нинішнє свято є для мене знаком, що у нас будиться, а декуди вже й ярко палає бажанне солідарности з нашим найменшим братом. Тільки ненастанна, жива стичність з людьми може охоронити наше письменство від манівців; тільки солідарність з тим нашим бідним, сірим, але конкретним братом охоронить нас від абстракцій і доктринерства, поведе наш національний розвій простою, вірною дорогою.

„Ще раз дякую шановній громаді за нинішній вечір. Здається не потребую обіцювати, що й на далі я не зійду з тої дороги, якою йшов доси. Така вже моя натура, що праці своєї не покину ніколи; се не жадне геройство, а просто елементарна сила веде мене сею дорогою, сила моєї хлопської крови.

„Певна річ, у моїй діяльности було чимало помилок, — але хтож роблячи якесь діло не помилився? Та нині я можу дивитися на ті помилки спокійно, бо знаю, що або мені самому або иншим служили вони осторогою і наукою. А що до себе самого я завсіди держався тої думки: нехай пропаде моє імя, але нехай росте і розвиваєся український народ!"

Отсією своєю промовою поет вводить нас, українську громаду, до своєї робітні. Він вказує на свою працю для здвигнення храму культури вкраїнського народа, як на завданнє свойого життя, — а на свою письменську, політичну, чи яку там ще працю, як на одну тільки частину цілости, частину, в якій є й твердий ґраніт, але є й менше трівкі матеріяли. Колиб він пішов одним шляхом, він ґраніту того призбиравби більше, але не міг би стати тим будівничим широких трівких основ нашого життя.

Так розуміє Франко своє життя й свою громадську діяльність та поетичну творчість. Колиж його життя й діяльність не плили рівним руслом, то він оправдує се в своїй промові, висказаній у веселому тоні на ювилейнім комерсі, що відбувся після концерту, ось так:

„Якби в мене було що небудь з натури когута, то мені повиненби по сегоднішнім вечорі вирости о такий високий гребінь. На які ріжні високі гідности мене підносили сегодня! Зробили мене гетьманом, яким я ніколи не був і не хотів бути; зробили мене керманичем, хоч я, придивившися правдивим керманичам на дарабах на Черемоші, зовсім не мавби охоти ним бути; зробили мене проводирем, хоч я любив лише іти в ряді, памятаючи добре того ґенерала, про котрого Наполеон казав, що коли він іде в ряді, то дуже добрий вояк, колиж на переді — то чистий ідіот. Дістаються мені від громади компліменти за се, чого в мене нема, хоч дай Боже, щоби було; але, коли „ін віно верітас", то — як писав колись Танячкевич — „скажім собі всю правду в очи", нехай громада почує компліменти і від мене! Я любив іти в ряді і люблю, але — такого ряду не було... І се було моє нещастє; я крутився як вівця і замісць іти уже протертою дорогою, сам мусів протирати її. У нас було і є замало людий і до найпростійшої роботи. Се одна хиба громади. Друга: у нас уже така вдача, що любимо — уживши прикладу з війська — свого „Фліґельмана" вічно штуркати, аби схибив з дороги і не йшов рівно з другими. Я дізнавав сего штуркання безнастанно від своїх і чужих. Отсе поштуркуваннє і випиханне другого не позваляє нам іти рівним рядом. Якби з мого досвіду я мав подати громаді яку науку, то вона булаби така, як у війську: „Ріхтунґ гальтен!" (Рівний ряд!) Бути може, що до 50-літного ювилею, котрим мені отсе грозили, ми навчимося того. А поки що на становищу рядового я навчився того, чого радби навчити і инших, а то нічому не дивуватися, і половину чого доброго уважати ілюзією. За 25 літ роботи досвід навчив мене фільософічного спокою і саме того мені і завидують. Звісно, красше було би мати инший досвід. Отсе мої слова правди для громади!"

НАЦІОНАЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ОБЄДНАННЄ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

(Справленнє ошибки).

В рефераті про „Реорґанізацію Обєднання", який поміщено в 261 числі „Свободи" з дня 9. листопада, зайшла помилка. Для зорганізованого Обєднання запропонував референт назву: **Національно-політичне Обєднаннє в Америці"**, а не як було оголошено „Національно-демократичне Обєднаннє в Америці", що отсим простуєть-ся.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ.

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного).

(27)

— Олено, — сказав він, — з мене стікає кров, холопи мої далеко... помочи взяти ні відки, за хвилю може я пійду в вічний огонь... полюби мене, полюби на одну хвильку... щоби не дурно віддав я душу сатані!... Олено, — продовжав він, збираючи останні сили, — полюби мене, принадо серця мого, погубительнице душі моєї!...

Князь хотів стиснути її в кровавих обіймах, але сили йому не дописали, поводи випали з рук, він захитався і повалився на землю. Олена удержалася за кінську гриву. Не чуючи їздця, кінь пустився бігом. Олена хотіла остановити його, кінь кинувся в бік, помчався лісом і поніс зі собою бояриню.

Довго мчались вони в темнім борі. З початку Олена силувалася здержати коня, та небавом руки її ослабли й вона, вхопившися за гриву, здалась на Божу волю. Кінь мчався без перестанку. Сучча чіплялось за одежу Олени, галуззя било її в лице. Коли летіла вона через поляни, освічені місяцем, їй здавалося, що в білім тумані шевеляться русалки і манять її до себе. Вона чула далекий, однозвучний шум, лунаючий по лісі. Чи то хохотав лісовик, чи що инше шуміло, тількож звук ставав все голоснійший, серце Олени завмирало з переляку, і вона міцнійше держалась за кінську гриву. Як нарочно кінь скакав прямо на шум. Ось блиснуло світелце, ось немовби срібний привид махнув крилами... нараз кінь станув і Олена занезналася.

Вона опинилася на мягкій траві. Навколо неї роздалась приємна свіжість. Воздух був наповнений запахом дерев; шум ще продовжався, але в нім не було нічого страшного. Він, як знакома пісня, колисав і усипляв Олену.

Вона на силу отворила очи. Велике колесо, порушуване водою з шумом крутилось перед нею і далеко навкруги бризкало каплями. Сі летючі каплі, відбиваючи в собі місяць, нагадували їй дороге каміннє, котрим дівчата украшали її в саду в той день, коли приїхав Серебряний.

„Чи не в саду я дома?" подумала Олена. „Невжеж я знов в саду?" — Дівчата! Параню! Дуню! Де ви?"

Але замісць свіжого дівочого лиця, сива зморщена голова нагнулась над Оленою; біла як сніг борода майже доторкнулась її до лиця.

— Бач, як Господь тебе сохранив, бояринє, — сказав незнакомий старець, цікаво вдивляючися в лице Олени: — адже якби кінь взяв був трошки на ліво, прямо попалаби ти в плесо; ну, та й кінь се навиклий, — продовжав він про себе: — місце йому знакоме; слава Богу, не в перший раз у млині!

Поява старого перелякала зразу Олену; вона нагадала оповідання про лісовиків, і дивне враженнє зробили на неї морщини і біла борода незнакомця, але в голосі його було щось добродушного; Олена, змінивши як-раз думки, кинулась йому в ноги.

— Дідуню, дідуню! — закричала вона: — оборони мене, сховай!

Мельник до-разу второпав, в чім діло: кінь, на котрім приїхала Олена, належав до Вяземського. По всему, вона була бояриня Морозова, отся сама, котру він трібував приворожити до князя. Він ніколи її не бачив, але богато дізнався про неї від Вяземського. Вона не любила князя, просила о поміч, значить, вона імовірно спаслася від князя на його коні.

Старий душком розібрав всі сі обставини.

— Господь з тобою, бояринє! — сказав він: — як мені оборонити тебе? Могучий князь Атанас Іванович, довгі в него руки, погубить він мене, старого!

Олена з переляком поглянула на мельника.

— Ти знаєш... — сказала вона, — ти, знаєш, хто я?

— Чи мало чого я знаю, бояринє Олено Дмитрівна! Богато на моїм віку нажурчала мені вода, нашептали дерева! Знаю я досить; не про все говорити годиться!

— Дідуню, колиж все тобі відомо, то ти значить знаєш, що Вяземський не погубить тебе, що він лежить тепер на дорозі, порубаний... Не його боюся, дідусю; боюся опричників і холопів княжих. Ради Пресвятої Богородиці, дідусю, сховай мене!

— Ох, ох, ох! — сказав старий, тяжко зітхаючи, — лежить Атанас Іванович на дорозі порубаний! Та не від меча йому смерть написана. Встане князь Атанас Іванович, причвала до млина, скаже: де моя бояриня-душа, голубка непокірна серця мого? А яку дам я йому відповідь? Не такий він чоловік, щоби толкувати з ним. Порубає на мак дрібний!

— Дідуню, ось моє ожерелле! Возьми його! Ще більше дам тобі, коли спасеш мене!

Очи мельника заблисли. Він взяв жемчужне ожерелле з рук боярині і став любуватися ним на місяці.

— Бояринє, голубонько моя, — сказав він з задоволеним видом, — най благословить тебе прещедрий Господь і московські чудотворці! Не легко мені сховати тебе від княжих людей, тим більше, що вони певно сюда надійдуть! Тілько вже послужу тобі своєю головою, ачей нас Бог помилує.

Ще не вспів старий договорити, аж в лісі роздався кінський тупіт.

— Їдуть, їдуть! — скрикнула Олена: — не видавай мене, дідусю!

— Добре, бояринє, ходи сюда за мною!

Мельник спішно повів Олену в млин.

— Притайся тут за міхами,— сказав він, замкнув за нею двері і побіг до коня.

— Ах, Боже ти мій, якби то коня сховати, щоби не здогадалися!

Він взяв його за узду, відвів на другий бік млина, де була в него пасіка, і привязав в корчах за улиями.

Тимчасом тупіт коней і людські голоси роздавалися ближше. Мельник замкнувся в коморі і загасив скипки.

Небавом показались на поляні люде Вяземського. Два з холопів ішли пішки і несли на сплетенім галузю безпритомного князя. Коло млина вони остановились.

— Чи сюдаж ми заїхали? — спитав старший з їздців.

— Сюда кінь втік! — відповів другий. — Я слід бачив. Та тут же й знахар живе. Нехай огляне князя.

— Спустіть на землю його милость, та уважно! Що? кров не застановилась?

— Не дає Бог лекше, — відповіли холопи, — ось уже третий раз на ходу пробудиться, тай знову замре! Коли мельник не зіпре крови, то й не встати князеви, стече до каплі!

— Та деж він, чарівник проклятий? Ведіть його скорше!

Опричники стали стукати в млин і в комору. Довго на стук їх і крики не було відповіди. В кінци в коморі роздався кашель і з прорубу висунулась голова мельника.

— Кого се Бог приніс в таку пору? — сказав старий, кашляючи так тяжко, немовби мав викашляти душу.

— Виходи, чарівнику, виходи скорше, кров застановити! Боярин князь Вяземський порубаний шаблею!

— Який боярин? — спитав мельник, чинячись глухим.

— Ах ти, непотрібе! — Ще питає: який? Ломіть двері, хлопці!

— Пождіть, батеньки, пождіть! Сам вийду, по що ломити? Сам вийду!

— Ага, он бачиш, учув, глухий тетерев!

— Не гнівайся, батюшка, — сказав мельник, вилізаючи, — винен, батьку, приглухий, дечого зразу не зрозумію! А надто, нічого гріха таїти, як стали ви, батеньки, стукати в двері та в стіну, я перелякався, подумав, крий Господи, чи не станичники! Аджеж тут, батеньки, їх самі засіки та схованки. Живеш в лісі та боїшся, все думаєш, що коли, не дай Господи, навернуться!

— Ну, ну, роговорився! Іди сюда, дивись: бачиш як кров цюрить! Що, можна застановити?

— А от побачимо, батеньки! Ех, батенькиж ви мої! Та хтож се так його угодив? Тільки на палець низше, як раз би скрань розтяв! Ну, сохранив його Бог! А от-тут? Плече мало не до кости порубано! Ех, мабуть добрий рубака сікнув, що так тарахнув його милость!

— Чи можна застановити кров, старий?

— Трудно, батеньку, трудно, бо шабля була зачарована!

— Зачарована? Чуєте, хлопці, а не казав же я, що зачарована. А то як би йому одному семох порубати?

— Так, так! — обізвались опричники. — звісно, зачарована; куди Серебряному на семох!

Мельник все слухав і собі на ус мотав.

— Он як кров цюрить! — продовжав він: — ну, як її застановити? Колиб шабля була не зачарована, то можна би застановити, а то тепер... воно, бачте, і тепер можна, тільки я боюся. Як стану нашептувати, язик мені відойме!

— Не вадить, нашептуй!

— Так! Не вадить! Тобі то не завадить, батеньку, але мені як буде!

— Істомо! — сказав опричник одному холопови: — подай сюда торбу з Морозовськими червінцями.— На тобі, старий, пригорщу золотих! Як застановиш кров, ще пригорщу дам; не застановиш — дух з тебе випущу!

— Спасибі, батюшка, спасибі! нагороди тебе Господь і всі святі угодники! Що діяти, батеньки, постараюся, хоть на свою голову, горю зарадити. Відійдіть, батеньки, діло ока боїться!

Опричники відійшли. Мельник нагнувся над Вяземським, позавязував йому рани, заговорив „Отче наш", поклав руку на голову князя, і став шептати. І в міру того, як він шептав, кров текла поволійше і при послідним слові зовсім перестала течи. Вяземський зітхнув, але не отворив очей.

— Ходіть близше, батеньки! — сказав мельник, — ходіть близше, не бійтесь; остановилася кров, буде живий князь; тілько мені лихо... ось уже тепер чую, язик костеніє!

Опричники обступили князя. Місяць освічував лице його, бліде як смерть, але кров уже не текла з ран.

—І дійсно уймилася кров! Бачиш, старовнна, не завстидався!

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

Є ЛЮДИ Й ЛЮДИЩА.

Мені попало в руки одно число „Українського Голосу", що виходить у Перемишли, і там я стрінув дуже цікаву статтю під нагол. „Знаменна Гостина". Газета пише, що митрополит Андрій Шептицький був через 4 дні гостем української придніпрянської еміґрації в Подєбрадах, яка в цілости належить до православної церкви. Митрополит відправив архиєрейську літурґію в подєбрадській чеській церкві, і підчас богослуження виголосив проповідь, у котрій висказав радість, що гостить між своїми братами Українцями. Митрополит мав сказати:

„Я вже давно не почував такої радости і такої віри в майбутнє, як от тепер, пізнавши вас всіх і вашу працю. Я вірю в те, що наш народ переможе й вийде з руїни на широкий шлях".

Евген Чикаленко, відомий український діяч, який своїми грішми колись щедрою рукою піддержував розвій української культури, мав назвати сю заяву митрополита маніфестацією української національної єдности, без огляду на наші церковні організації і кордони.

Редакція „Українського Голосу" протиставить сі слова митрополита Шептицького зі словами „тупоумного ігумена" василіянського монастиря, який в церкві в Лежайську мав сказати дня 8. червня 1924 року отсі „непочитальні слова": „Мені прикро, що мушу голосити, але во імя Бога, во імя католицької церкви, хочби навіть був і рідний батько, наколи він православний, треба його відректись".

Читаючи сі слова, я нагадав собі той факт, як то цілий уряд української католицької церкви в Перт Амбою покликав епископ Богачевський до відвічальности за те, що на концерт у честь Шевченка, запрошено акомпаніювати одного православного Українця.

Іван Федин.

УКРАЇНСТВО А РУТЕНСТВО.

Ясно видай нині вже всякому, що високі школи, почести й гонори, які мають деякі люди, не дають ніякої запоруки, що сі люди нашому народови зроблять богато добра. Є богато таких, які через свої високі посади можуть нам наробити богато лиха, і є такі, що готові нашому народови зробити всяку пакість, щоби лишень добитися почестий.

Через се нам треба бути обережними з діяльностю сих людий з високими почестями, щоби вони нас не завели в тяжкі клопоти, з яких поворту нема. Треба нам не йти сліпо за приказами достойників, але про всяку справу мати свою думку. Треба нам наперед дивитися на другі народи й всяку справу своїм розумом розбирати.

Возьмім хочби питанне нашого національного імени. В нас сеї справи видно як слід ще не розуміють, коли тут, на чужині, називають нас всякими іменами. Американці і чужі хочуть знати всякий народ одним іменем, а не двома або трома. Тому треба нам закинути рутенщину, а називатися все і всюди одним іменем: Українцями.

Подивімся на мапи Европи. Там нігде не найдете Рутенців. Як наш край зазначений, то зазначений він як Україна.

Українські армії проливали свою кров не за Русь, але за Україну. Імя України освячене кровю наших героїв. Тепер Поляки хочуть нас розбити й воскресають для нас закинену вже назву Русь, але інваліди й сироти по українських героях, що билися за українську державу, кличуть до неба о помсту на тих, що для почестий або титулів ідуть Полякам на руку в нікчемній роботі розбивання українського народа.

Ворогам нашого народа треба нашого розбиття. Нам треба обєднання, злуки. Одно національне імя є висловом сеї злуки й лучности. Називаймо сбе все і всюди лишень Українцями.

Г. Туркевич.
Сиракюз, Н. Й.

ШАНОВАННЄ ПАМЯТИ ВЕЛИКИХ ЛЮДИЙ.

Побуваючи послідними часами на богато концертах і обходах, завважав я там одну неприємну для мене річ, якою хочу поділитися з другими читачами нашої газети.

На одному концерті в Нюарку виступив український хор у честь Івана Франка і почав співати гимн „Вічний Революціонер". На своє велике зачудуванне почув я, що строфка про „попівські тортури" пропала, а на її місце зявилася якась друга. Я навіть не міг добре дочути, які слова співали співаки. Здавалося, що одні співали „страшні тортури" а другі „ляхівські", чи якусь другу дурницю.

Я подивився на програму, і там побачив, що співають не перерібку Франкового „Вічного Революціонера", але таки справдішнього Франкового „Вічного Революціонера". Тому я й рішився написати до газети, щоби напятнувати того рода поступованне. Читачі газети видай згодяться зі мною, що того рода самовільні зміни не віддають почести поетови, але оскорбляють його. Хто в сей спосіб зміняє слова поета і не зазначує сього, то чи не признає він мовчки, що він знає краще, як поет повинен був сказати?

Зрештою, як почнемо вже зміняти слова поета, то на чому ми скінчимо? Як вільно змінити тут одно слово, то вільно в другім місци змінити думку. До чогож се тоді доведе?

Нюарчанин.

Добровольці.

Два еспанські добровольці в мароканській війні розмовляють між собою.

— Скажи мені, Альварез, що то була за причина, що ти записався до добровольців?

—Ну, щож, я нежонатий, не маю нікого на голові, люблю війну, тай вступив до війська. А ти?

— Я — відповів другий — жонатий і люблю спокій. То було причиною, що я зголосився до війська.

—о—

З українського життя в Америці.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Плянують великий зїзд представників парохій.

Вибраний всіми братствами і товариствами комітет в ціли упорядковання церковно-народних справ в Филаделфії прийшов до переконання, що мирні заходи в ціли полагодження тих справ не доведуть до ніякого позитивного результату, бо стрічають завзятий опір з боку епископа Богачевського.

Супроти того не лишається громаді нічого иншого, а тільки доходити своїх прав судовою дорогою. Ті кроки вже пороблено. На разі добиваємося чартеру, а як отримаємо чартер, заведемо такі порядки, які будуть відповідати чартерови статутови.

Заразом хочемо дати ініціятиву **до загального зїзду представників всіх парохій** укр. кат. дієцезії в Америці, щоби створити сталу репрезентацію, яка стояла би на сторожі наших національно-церковних прав.

Перше засіданне в тій так важній справі відбудеться в неділю дня 14. листопада о год. 2-ій по полудни в гали Української Громади (ріг 23 і Бравн ул.) в Филаделфії. Було би дуже вказаним і пожаданим, щоби на те так важне засіданне вислали і другі громади, особливо сусідські, своїх представників. На тім засіданню буде вибраний тимчасовий комітет, який займеться справою загального зїзду.

Справа це важна, а вагу її відчуває кождий. Хтось мусить взяти ініціятиву в свої руки, щоби вже раз положити конець боротьбі і завести порядок в укр. кат. церкві. Беремо на себе ту ініціятиву в тім переконанню, що сповняємо важний громадянський обовязок. Бо думка скликання зїзду не сходить з шпальт нашої преси. Такого зїзду домагаються голоси зі всіх сторін.

М. Коцюк, предс.
М. Дармограй, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Як ми стараємося допомогти справі Сиротинця.

Заходом Місцевого Комітету Сиротинця, всіх відділів Українського Народного Союза в Филаделфії та при участи оркестри Тов. Укр. Американських Горожан, відбулося у нас представленнє і концерт на дохід Сиротинця У. Н. Союза. Наші Українці мали при тій нагоді можність побачити дуже поучаючу драму „Сироти", яку написала п. А. Рибакова.

В неділю, 31. жовтня, 1926, через цілий день падав дощ. Це одначе справі не пошкодило. Точно о 4-ій годині пополудни нарід зийшовся до Української Галі і виповнив її по береги. При вході продавали відзнаки, заявляючи, що дохід призначений на Український Нар. Сиротинець.

Відтак зачалось представленне, про котре не буду богато розписуватися, бо думаю, що там були також і деякі критики, то може вони краще це опишуть.

Від себе мушу заявити, що то, що бачили ми на сцені, це чиста правда. Там почули ми ті проклони, які видає той, що сміявся з організації і забезпечення, а якого стрінуло потім нещастя. Я певен, що той, хто побачить таке представленне, той не буде відкладати, а таки зараз забезпечить себе і свою родину.

По представленню Головний місто-предсідатель М. Угорчак представив зібраним справу Українського Народного Сиротинця та ті користи, які буде мати з того наш український загал. Бесіда була переконуюча, бо коли пішли дівчата з хлопцями між публику, то зібрали $136.51, котрі комітет має переслати до головної каси У. Н. Союза для Сиротинця.

Оркестра Укр. Амер. Горожан під проводом проф. П. Келичави і української пяністки К. Дубасової відограли декілька точок.

На конець головний предс. У. Н. Союза Т. Грицей подякував п. А. Рибаковій, та всім акторам, що так гарно відограли се представлення. Так само подякував українській орхестрі і всім тим, що чим небудь причинилися до вистави і концерту. На конець згадав, що сьогодня заходить свято 1. листопада, яке філаделфійські Українці відсвяткують на 21. листопада, але вже тепер згадаймо за него і віддаймо честь полившим героям через повстанне з місць, що присутні виконали а українська орхестра відограла наш національний гимн.

Касове справозданне филаделфійського комітету Сиротинця.

Дохід:

З продажі відзнак	$ 94.91
Добровільні датки	136.51
З оголошень	54.00
Загальний дохід	$285.42

Розхід:

За друки „Свободи"	$67.64
За галю	25.00
Дрібні видатки	10.00
Перміт	5.00
Стяжка на відзнаки	2.69
Видаток на сценерію	2.00
Загальний розхід	$112.33

Чистий дохід для Сиротинця виносить $173.09.

На Сиротинець жертвували: В. Матолич 10 дол.; по 5 дол.: І. Пеленський і С. Рутецький; М. Іваненко 3.50 цнт.; М. Дольний 2 дол.; по 1 дол: Т. Грицей, М. Угорчак, І. Василенко, д-р П. Дубас, І. Бабяк, М. Ригулик, М. Вишиванюк, І. Боросевич І. Панькевич, І. Чичула, Т. Заболотний, С. Штогрин, Г. Слободзян, М. Пеленський, М. Парапанич, М. Струс, М. Барановський, Н. Рособович, М. Ситкевич, І. Каричук, М. Несевич, Т. Вишиванюк, С. Рудакевич, К. Кропивницький, І. Савчин, І. Синишин, І. Шуманський, І. Олійник, В. Монастирський, Н. Гаврилюк, С. Штогрин, Й. Клебан, П. Семків, М. Федун, Герман, Сокевич, Бричковський, Качур, М. Іваненко, І. Хмелик, пані Дуда, П. Кирилюк, С. Слободзян, В. Настасяк, В. Грицишник, Слободзян, Точанчин, І. Найда, Т. Голубий, В. Хомин, А. Кушнір, М. Хомин, М. Кіш, Ю. Гораль, А. Яценко, Р. Лесик, К. Прохняк, М. Черкас, Д. Чорняк, П. Перес, М. Дармограй, Р. Карбівник, Т. Стрижак, Т. Новицький, К. Шикула, А. Мусій, К. Візир, Д. Волощакевич, О. Слободзян, В. Яцишин, М. Заньчук, Н. Бурий.

Решта дрібними датками.

Стефан Слободзян, секретар.

БОСТОН, МАСС.

Свято Івана Франка.

Церковна боротьба так захопила нашу громаду, що видавалося, що не буде кому навіть памятати про те, що й наша громада повинна віддати честь нашому ґенієви.

Та так на щасте не сталося, бо свято таки відбулося.

Панахиду відправив дня 17. жовтня о. Боднар та виголосив при тій нагоді промову про життє і діяльність Івана Франка. Він зазначив, що всі ми повинні як один взяти в оборону нашого національного генія перед тими, що важилися плямити його память ось тут в Америці.

По панахиді зійшлися люде до церковної галі. Гром. Давискиба відчинив святочні збори та підніс значіннє Франка для працюючого люду.

По тім забрав слово бостонський адвокат, Литовець П. Баботес, великий симпатик українського народа, той самий, який боронить наше церковно-народне добро перед епископом Богачевським.

П-н Баботес підніс заслуги Франка як великого писателя і як революціонера і борця за кращу долю українського народа і всіх гнетених і поневолених, а по тім почав розповідати про положенне литовського і українського народа під Польщею. Він робив осторожними наших Українців перед польськими агентами, яких Польща насилає на те, щоби вони роздвоїли наш нарід. Таких агентів є доволі і між литовським народом. Польща старається рівнож і Литві шкодити при помочі Риму і конкордату, але литовський нарід ніяких конкордатів не узнає і виповів війну Римови і Польщі. Українці повинні йти тепер разом з Литовцями, бо у одних і других один і той самий національний ворог. Спільними силами визволимо цілковито Литву і Україну. Спільними силами знищимо той гнет, проти котрого боровся ціле своє життє Іван Франко, і простелимо дорогу правді.

Промова та дуже всіх нас одушевила, а присутні перерывали її гучними оплесками що хвиля.

По тім радили ми ще над тим, як би поширити допомогу для рідного краю, щоби хоч в той спосіб дати доказ, що йдемо слідами того ґенія, якого память ми святкували.

Н. Давискиба.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СКРЕНТОН, П. А. Повідомляєся членів відділу 280, Тов. Над Збруча, що мітинґ відбудеться дня 14. листопада, в Укр. Гор. Клюбі, о годині 1.30 пополудни. Проситься членів прибути на час тому, що пізнійше галя буде занята. — В. Захарчук, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим подається до відома, що місячні збори Т-ва Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, дня 14. листопада, о годині 1-ій пополудни під ч. 847 Норт Френклін ул. Взиваєтся всіх членів явитись на збори. — Й. Федюк, секр.

БОСТОН, МАСС. Дружина Князя Данила, від. 238, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 14. листопада, в гали церковній, 136 Арлінґтон ул., о годині 11. зрана. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Котрий член неявиться, буде караний після статута. Хто хоче вступити в члени, хай прийде на мітинґ а буде принятий без оплати вступного. — Петро Музика, секр.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 14 листопада, о 4-ій год. пополудни, в домі Укр. Громади на 23-ій і Бравн ул. На мітинґу будуть важні справи до полагодження, тому всі члени повинні явитись. Також напоминається тих членів, котрі довгують, щоби в сім місяци зголосилися і вирівнали свої залеглости, інакше будуть суспендовані. — Й. Мудрий, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляє, що звичайний мітинґ відбудесь о 2-ій годині пополудни, в неділю, дня 14. листопада, в гали парохіяльній, 47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є важні справи до вирішення. Буде вибір робітників на баль. Довгуючі члени, коли не являться і не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. — М. Пипюк, предс.; Гр. Яськів, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє, що мітинґ відбудесь о 2-ій годині пополудни, в неділю, дня 14. листопада, в гали парохіяльній, 303 Гудсон Еве. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження, як також кождий член має виповнити свої вкладки сего місяця, бо інакше буде суспендований. — А. Бабій, предс.; М. Антонів, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385, повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 7.30 вечером в середу, дня 17. листопада, в гали Укр. Дому Просвіти, 700 Джексон ул. Норт Іст. На порядку дня є справи, котрі вже би час полагодити. Обовязком кождого члена бути присутним. Неявившийся член заплатить кару після статута. — Мих. Канюк, предс.; Йосиф Греськів, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Уряд Тов. Української Січи, від. 170, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, дня 12. листопада, в Укр. Нар. Домі, 72 Моріс ул., точно о год. 7.30 вечером. На сі збори кождий член обовязаний прийти і вирівнати свої вкладки, позаяк це будуть послідні збори перед річними виборами. Неприбувший член на ці збори заплатить кару після ухвали присутних членів. — Й. Вацлавський, предс.; Г. Павлик, секр.

НАУКА ПЛАВАННЯ В ШКОЛАХ.

Науку плавання мають завести по всіх віденських народніх і виділових школах як обовязковий предмет. Це тим лекше, що у Відні є багато критих басейнів, у яких можна купатися і в зимі. Вже в цьому шкільному році заводять науку плавання в кількадесятьох школах.

ВІН ХОЧЕ ПОБОРОТИ ГАРКАВЕНКА.

Польський силач великан Йосиф Влязло, котрий в минувшу пятницю в Нюарку поборов Литовця Лазука в сімох хвилях, вивав на борбу Александра Гаркавенка. Гаркавенко приняв визов і борба відбудеться в Нюарку в пятницю, 19. листопада в Лаврел Гарден.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Нар. Союза

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА по конець вересня 1926. року.

(6)

ВІДДІЛ 124.

Бр. св. О. Николая в Армрод, Па.

Жертва з каси відділу	$25.00
Жертви від членів	14.00
Разом	$39.00
Бала Дмитро	$1.00
Бала Михайло	1.00
Бабяк Григорій	1.00
Білоус Теодор	1.00
Карпин Іван	1.00
Карабан Василь	1.00
Ковалик Михайло	1.00
Коченаш Михайло	1.00
Костик Михайло	1.00
Олійник Іван	1.00
Паранька Семен	1.00
Сасяк Михайло	1.00
Бабяк Дмитро	1.00
Патрайка Гринько	1.00

ВІДДІЛ 130.

Бр. св. Володимира в Ню Йорку, Н. Й.

Жертва з каси відділу	$25.00
Жертви від членів	98.00
Разом	$123.00
Бас Томаш	$1.00
Бобильський Теодор	1.00
Боднар Павло	1.00
Букиль Іван	1.00
Бригідир Стефан	1.00
Бригідир Анна	1.00
Хоміцький Захарко	1.00
Данилович Данило	1.00
Галецький Іван	1.00
Гаврилович Михайло	1.00
Горішний Антін	1.00
Гороховський Йосиф	1.00
Гуцалюк Михайло	1.00
Галецький Григорій	1.00
Іванчук Федор	1.00
Кіцька Теодор	1.00
Коріляк Михайло	1.00
Кобзар Павло	1.00
Козій Григорій	1.00
Коваль Михайло	1.00
Криськів Іван	1.00
Кудерик Николай	1.00
Кузь Михайло	1.00
Карпович Антін	1.00
Луковський Томаш	1.00
Марків Михайло	1.00
Марків Николай	1.00
Мазурик Василь	1.00
Нижникевич Йосиф	1.00
Наконечний Матвій	1.00
Неїжняк Олекса	1.00
Олійник Петро	1.00
Палега Йосиф	1.00
Пашко Н. Іван	1.00
Паранич Константин	1.00
Скородинський Семен	1.00
Солтис Іван	1.00
Свистун Петро	1.00
Стешин Дмитро	1.00
Сеньковський Федько	1.00
Сочинський Яків	1.00
Тинецький Олекса	1.00
Цільник Василь	1.00
Дячек Михайло	1.00
Лемчак Станислав	1.00
Одинський Василь	1.00
Стахів Павло	1.00
Гинецький Михайло	1.00
Дзюма Микола	1.00
Феник Михайло	1.00
Гайовий Юрко	1.00
Гетман Іван	1.00
Гурський Петро	1.00
Якимович Теодор	1.00
Козуляк Николай	1.00
Качуревський Николай	1.00
Карплюк Антін	1.00
Кіт Дмитро	1.00
Ковалишин Яким	1.00
Ліщук Петро	1.00
Лошков Яков	1.00
Малик Михайло	1.00
Малик Яків	1.00
Медвідь Олекса	1.00
Мулярчук Йосиф	1.00
Мацайло Михайло	1.00
Москалюк Семен	1.00
Микитишин Григорій	1.00
Опир Григорій	1.00
Онуфрик Теодор	1.00
Онуфрик Анна	1.00
Пасічник Волод.	1.00
Петрик Гнат	1.00
Попик Григорій	1.00
Підгайний Михайло	1.00
Романишин Семен	1.00
Слободзян Петро	1.00
Сеньк Кароль	1.00
Сторожинський Михайло	1.00
Шевців Дмитро	1.00
Шагай Дмитро	1.00
Тимців Ілько	1.00
Тимців Николай	1.00
Турчин Стефан	1.00
Желем Михайло	1.00
Бурдиян Стефан	1.00
Бздель Стефан	1.00
Олійник Демко	1.00
Петрик Катерина	1.00
Вересюк Василь	1.00
Сулик Іван	1.00
Михайлів Теодор	1.00
Ничка Василь	1.00
Сірко Теодор	1.00
Кобаснюк Стефан	1.00
Ганич Олекса	1.00
Ставчанський Матвій	1.00
Колінець Григорій	1.00

ВІДДІЛ 132.

Тов. Запорожська Січ в Мікіспорт, Па.

Жертва з каси відділу	$
Жертви від членів	20.00
Разом	$20.00
Боженко Константин	$1.00
Любинецький Андрій	1.00

Березницький Вінцент	1.00
Дріст Теодор	1.00
Гордійчук Стефан	1.00
Куніцький Григорій	1.00
Калпак Николай	1.00
Кочкодан Василь	1.00
Ключка Володимир	1.00
Маршалик Ілько	1.00
Михалевич Іван	50
Солін Ігнатій	1.00
Сорочак Николай	1.00
Сова Дмитро	1.00
Сенчишин Іван	1.00
Возняк Стефан	1.00
Волос Петро	1.00
Волос Михайло	1.00
Хоцінський Дмитро, ст.	1.00
Гальма Павло	50
о. Теодорович Іван	1.00

ВІДДІЛ 134.

Сестр. св. Анни в Карнегі, Па.

Жертва з каси відділу	$ 5.00
Жертви від членів	14.50
Разом	$19.50
Гогіль Ева	$1.00
Голуб Ксеня	1.00
Гойсан Марія	1.00
Оріщак Зофія	50
Кос Олена	1.00
Кравчишин Ева	1.00
Панчишин Марія	75
Пастернак Катерина	25
Рак Марія	1.00
Шпинда Марія	25
Жук Розалія	1.00
Залецька Анна	1.00
Залецька Марія	1.00
Головата Анна	1.00
Хома Евфрозина	1.00
Дудис Катерина	50
Копко Марія	75
Вовк Анна	50

(Дальше буде).

ПОЗІР! ПАЛМЕРТОН І ОКОЛИЦЯ!

ТОВАРИСТВО СПІВАЦЬКЕ ім. ЛИСЕНКА при католицькій українській церкві св. Володимира у Палмертон, Па. відограє представлення

ПЕКЛО В ХАТІ

— получене з —

КОНЦЕРТОМ

під упр. П. Н. Кучера.

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ

В НЕДІЛЮ, 14-ГО ЛИСТОПАДА

Початок о год. 7.30 вечером.

Проситься всіх Українців і Українок до численної участи. За добру забаву ручить.

263-64 Комітет.

УВАГА! — БРИДЖПОРТ, КОНН.!

ТОВ. УКРАЇНСЬКА СІЧ, відділ 59-ий Укр. Нар. Союза

— устроює —

ПЕРШИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 13. ЛИСТОПАДА С.Р.

В ЧЕСЬКІЙ ГАЛИ 500 HALLETT STREET.

Початок о год. 6.30 вечером.

Музика українська.

До численної участи запрошуємо як місцевих так і позамісцевих. Обовязком кождого члена і членкині явитись на тім балі. 263-65

Уряд Товариства.

ПОЗІР! НОРТГЕМПТОН! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО КЛЮБУ

буде відограно веселу комедію з маломіщанського життя

ТРИ ГЕРБИ

комедія в 3-ох діях К. Я. Луцика

В НЕДІЛЮ, 14-ГО ЛИСТОПАДА

В ГАЛІ УКР. ПР. ГРОМАДИ на Нюпорт Еве., Нортгемптон.

Початок точно 7.30 вечер.

Вступ 75 і 50 центів.

Діти в шкільному віці 10 цнт.

Сердечно запрошуємо Братів-Укрнаїнців з Істону, Бетлегем, Алентавн, Назарет, Бет, Бет-Портленд, Пен-Аллен, Палмертон, Ормроду і околиці. Гостей дуже радо повитаємо.

263-64 Комітет.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОЗІР! ПОЗІР! НЮ КЕНСІНҐТОН І АРНОЛД, ПА.

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ В АРНОЛД, ПА.

аматори відограють гарне ПРЕДСТАВЛЕННЄ

„ХМАРА"

В НЕДІЛЮ, 14-ГО ЛИСТОПАДА

вечером

В ГАЛИ УКР. ГОР. КЛЮБУ НА 4th AVE., ARNOLD, PA.

Українці з Ню Кенсінґтон, Арнолд і околиці! Позаяк представленнє „Хмара" граєсь в нашій околиці перший раз, тому проситься щирих Українців о численне прибуття. 263-64

Комітет.

ПОЗІР! МІКІСПОРТ, ПА.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ І ТОВАРИСТВА БОЯН, В ЗЛУЦІ ЗІ ВСІМА ТОВАРИСТВАМИ, БРАТСТВАМИ, СЕСТРИЦТВАМИ І ШКІЛЬНОЮ МОЛОДІЖЮ

— уряджується —

СВЯТО

ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

В НЕДІЛЮ, 14-ГО ЛИСТОПАДА

В СЛІДУЮЧІМ ПОРЯДКУ:

О годині 10.30 Служба Божа, а по Службі Божій Панахида за погиблих наших героїв.

О годині 7-ій вечером відбудеться

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

В А. О. Н. ГАЛИ, 406 — 6th STREET.

Обовязком кождого Українця і Українки, як членів і членкинь Товариств, Братств і Сестрицтв, громадно прибути на се свято не лише самим, але також запросити й инших гостий.

263 Спільний Комітет Свята.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ няньки до догляду 2 дітий, добре місце, єсли заняття для женщини, котра не годна працювати в фабриці. Інформації дам листовно. Голоситись до: ІВАН ШЕВЧУК, Box 111 L. P. O. Manville, R. I.

НА ПРОДАЖ РЕСТАВРАНТ або приму спільника; дільниця словвянська. Голоситися під ч. 263-5

34 JACKSON ST., NEWARK, N. J.